

Abstract. The issues of State planning of agricultural development have been considered. Changes in economic structure have affected domestic enterprises. In terms of market relations, competition on food markets and expansion of foreign food, strategic planning and management in AIC, which have not yet received wide distribution, become especially relevant in the formation of economic management mechanism. Strategic planning provides the basis for incentives and controls designed to develop management decisions, organizational functions and strategic plans. The analysis of program and strategic documents of State planning system on the development of agricultural sector of economy was carried out. In particular, the documents of its first, second and third levels have been considered with purpose of reflecting the indicators, the correspondence of the indicators values. Based on the results of the analysis, problems were identified and solutions were proposed.

Түйінді сөздер: агроөнеркәсіптік кешені, өсімдік шаруашылығы, мал шаруашылығы, бидай, өнімділік, экспорт, көрсеткіштер, азық-түлік нарығы, стратегиялық жоспарлау және басқару.

Ключевые слова: агропромышленный комплекс, растениеводство, животноводство, пшеница, урожайность, экспорт, индикаторы, продовольственный рынок, стратегическое планирование и управление.

Key words: agro-industrial complex, crop production, livestock production, wheat, yield productivity, export, indicators, food market, strategic planning and management.

Кіріспе. Ұсақ шаруашылық үдерістерге елдің қатысуы жағдайларында ауыл шаруашылығының дамуы мен оның бәсекеге қабілеттілігінің артуы экономика ғылымдарының өзекті мәселелерінің бірі. Қазіргі таңда мемлекеттік органдар экономикалық ойдың заманауи жетістіктері негізінде экономикалық өсудің қайнар көздерін, сонымен бірге бірқатар стратегиялық және бағдарламалық құжаттарды қалыптастыру мен іске асыру арқылы ауыл шаруашылығын дамыту мүмкіндіктерін үздіксіз іздестіруде.

Саланың дамуы үшін негіз болып табылатын жоспарлау мәселелерін үздіксіз жетілдірудің өзектілігі қазіргі таңда мемлекеттік жоспарлау жүйесінде ерекше орын мен мәнге ие. Елдегі мемлекеттік жоспарлау жүйесін реттейтін негізгі нормативтік-құқықтық актілердің біріне «Мемлекеттік жоспарлау жүйесі туралы» Қазақстан Республикасы Президентінің Жарлығы жатады [1]. Сонымен бірге, қабылданған Мемлекеттік жоспарлау жүйесін дамыту тұжырымдамасы мемлекеттік жоспарлау жүйесінің одан әрі дамуы бойынша негізгі қағидалар мен амалдар, мемлекеттік жоспарлау мәселелері бойынша мемлекеттік саясаты жүзеге асырудың мақсаттары мен міндеттері анықталған нәтижелерге бейімделеді [2].

Нарықтық экономика жағдайында Қазақстан Республикасының әлеуметтік-экономикалық дамуын нығайту үдерісі өндірістің, әсіресе ауыл шаруашылығының тиімділігін тұрақты әрі бекем арттыру үшін шаруашылық жүйенің түбегейлі қайта

құрылуын талап етеді. Қазіргі таңда отандық экономиканы қайта құру кезінде бірқатар мәселелер туындады. Әсіресе, Қазақстан халқының өмір сүру деңгейін анықтайтын аса маңызды стратегиялық қызмет саласы ретінде агроөнеркәсіп өндірісінің тиімділігін арттыруға елеулі назар аударылды.

Зерттеу материалдары мен әдістері.

Бүгінгі таңда агроөнеркәсіп кәсіпорындары шаруашылық механизмінің жетілмеуінен, коммерциялық ақпараттың жеткіліксіздігінен, сыртқы орта факторларының (тұтынушылардың іс-әрекеті, нарықтық конъюнктураның өзгеруі, жаңа тауарлардың пайда болуы, т.б.) әлсіз талдануынан және нарықта жұмыс істеу тәжірибесінің жоқтығынан тұрақсыз шарттарда әрекет етіп келеді. Сондықтан, ауыл шаруашылық өнімін тұтынушыға дейін тиімді жеткізуге бағытталған зерттеулерді қайта қарастыру және күшейту қажет.

Қазақстанның агроөнеркәсіптік кешенін дамыту аграрлық саясаттың аса маңызды бағыты болып отыр. Агроөнеркәсіптік кешеннің негізгі міндеті – елімізді азық-түлікпен, ал өнеркәсіпті ауыл шаруашылығы шикізатымен қамтамасыз ету. 2013 жылдан бастап Қазақстанда агроөнеркәсіптік кешенді дамытудың жаңа бағдарламасы жасалып, аграрлық сала дамуының әлемдік деңгейлеріне жету және индустриялы агроөндірісті қалыптастыру алдымызға қойылды. Ол бағдарлама бүгінгі таңда «Агробизнес-2020» бағдарламасы болып, өзінің қызметін бастауда.

«Агроөнеркәсіптік кешенді және ауылдық аумақтарды тұрақты дамыту, олардың бәсекеге қабілеттілігін көтеру және елдің азық-түлік қауіпсіздігін қамтамасыз ету» бағдарламасы бойынша реттелетін саланы немесе қызмет аясын дамытудың негізгі параметрлері агроөнеркәсіптік кешенді дамыту болып табылады [3].

Бүгінгі таңда республиканың агроөнеркәсіптік кешеніндегі жағдай өндіріс тиімділігінің өсуімен, ауылдағы қаржы қызметі нарығының дамуымен, ауыл халқының тұрмыс сапасының жақсаруымен сипатталады.

Нәтижелері және оларды талқылау.

Қазіргі жағдайда Қазақстандағы экономикалық жаңғырулар өзінің шешуші кезеңінен өтті. Қазірдің өзінде нарықтық қатынастардың жұмыс істеуінің негізгі және тиісті ұйымдық құрылым қаланып, бірте-бірте өндіріс құлдырауы тоқталып және алға қарай жылжу мүмкіндігі пайда болып, үлкен мақсаттар мен агроөнеркәсіптік өндіріс дамуының стратегиясы мен тактикасын анықтау қажеттілігі туды.

Республика Президенті Н.Ә. Назарбаев «Қазақстанның егемен мемлекет ретінде қалыптасуы мен дамуының стратегиясы» деген еңбегінде былай деп атап көрсетті: *«барлық стратегиялық жоспарлардың алдында агроөнеркәсіп кешенінің дамуы, оны жүйелі және батыл реформалау келеді...»*. *«Ауыл, селоны және агроөнеркәсіптік кешенді дамытудың артықшылықтары туралы»* Заң қабылдау да осы мақсаттарға арналады [4].

Мемлекет басшысының идеяларын, қабылдаған заңдар мен Республика үкіметінің қабылдаған қаулыларын іс жүзінде асыра отырып, Қазақ Ауыл шаруашылығы ғылымдары академиясының ғалымдары «Қазақстан Республикасы агроөнеркәсіптік кешенін дамытудың 1993-1995 жылдарға және 2007 жылға дейінгі тұжырымдық Бағдарламасын» жасады. Ішкі көздердің есебінен өндіріс құлдырауын тоқтату, экономикалық жағдайды тұрақтандыру және ауыл шаруашылық өнім өндіруді арттыруды қамтамасыз ету жөніндегі кезек күттірмейтін міндеттерді шешу үшін Бағдарламада мына төмендегідей шаралар қарастырылған:

♦ меншік қатынастарын қайта құру, жекешелендіру тәсілдері мен қарқыны, бәсекелестік қатынасты дамытуды қамтамасыз ететін көпукладты экономиканы қалыптастыру жәнге агроөнеркәсіптік өндірістің тиімділігін арттыру жөніндегі экономикалық реформалар бағытына түзетулер енгізу;

♦ агроөнеркәсіп кешенінің еркін баға белгілеуге көшуін қамтамасыз ететін тиісті қаржылық-несиелік және баға жүйесін, ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілер мен өнім ұсынушыларды мемлекеттік қолдаудың әр түрлі тәсілдері мен әдістерін, монополист-кәсіпорындар өнімнің бағасын шектеуді, шетелдік инвестицияны тарту және біріккен бизнесті дамыту мәселелерін жасау және жүзеге асыру;

♦ тауар қорларын қалыптастырып, реттеуге мүмкіндік беретін және соның негізінде рынок сыйымдылығы;

♦ агроөнеркәсіп кешенінің терең құрылымдық жаңғыруын төмендегідей бағыттарда жүзеге асыру:

♦ республиканың табиғи аймақтарының биоклиматтық потенциалын олардың экологиялық жүйе тараптарына, экономикалық мақсаткерлігіне, өзін-өзі қамтамасыз етуіне, негізгі ауыл шаруашылық дақылдары егіс көлемі құрылымның әлемдік рынок конъюнктурасына сәйкестендіріледі;

♦ ауыл шаруашылығындағы мал басының генетикалық потенциалын әрбір табиғи аймақтағы жем-шөп базасының мүмкіндіктеріне орай толық пайдалану;

♦ агроөнеркәсіп кешенінің өндірістік негізгі қордағы қажеттіліктерін қанағаттандыру мақсатында ауыл шаруашылық машиналарын жасау салаларын құру;

♦ қуаты және орналасуы жағынан тиімді өңдеу өнеркәсібінің кәсіпорындар жүйесін қалыптастыру;

♦ экономиканың көпактуалдылығы және жеке меншіктің пайда болуын есепке ала отырып, селодағы әлеуметтік инфроқұрылымды дамыту;

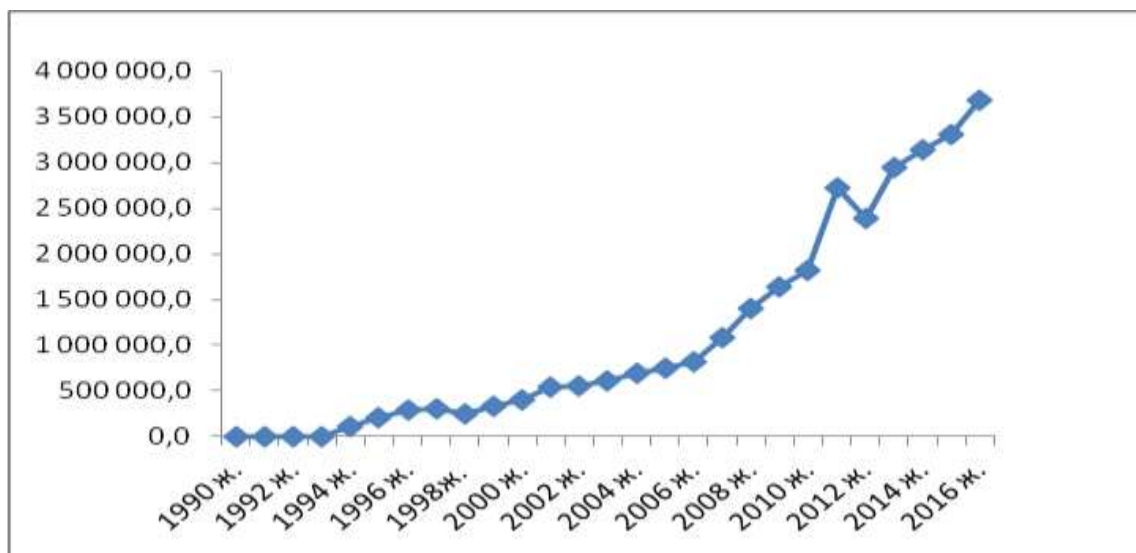
♦ агроөнеркәсіптік кешен араласқан экожүйелердің барлық элементтерінің экологиялық қауіпсіздігіне экономикалық, құқықтық және техника-технологиялық кепілдік беретін жүйелер құру [5].

Агроөнеркәсіптік кешен саласында мемлекеттік саясат тәуелсіздік кезеңінде 9 мемлекеттік құжат негізінде іске асырылды. Осылайша, 1991-1995 жылдарға қабылданған алғашқы «Ауыл» әлеуметтік-экономикалық даму бағдарламасы агроөнеркәсіптік кешенде еңбек өнімділігінің артуына, ауыл шаруашылық өнімдері мен шикізатты өндіру көлемін арттыруға бағытталды.

Қазіргі таңда «100 нақты қадам» Ұлт жоспары және «Қазақстан-2050» Стратегиясында белгіленген мақсаттарды іске асыру үшін Қазақстан Республикасының агроөнеркәсіптік кешенін дамытудың 2017-2021 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы (бұдан әрі – АӨК бағдарла-

масы) қабылданып және іске асырылды. Аталған бағдарламаның мақсаты ішкі нарықтың қажеттіліктерін ауыл шаруашылық өнімдерімен қамтамасыз ету болып табылады. Бұл дегеніміз тәуелсіздік жылдарында елімізде ауыл шаруашылығын дамыту бойынша бағдарламалардың жүйелі жасалатындығын, өндіріс көлемін арттыру арқылы отандық ауыл шаруа-

шылық өнімдерімен ішкі нарықты қамтамасыз ету бойынша шаралардың қолданылғандығын білдіреді. Тәуелсіздіктің 25 жылындағы өсу қарқыны 1991 жылғы 77,8 млн.теңгеден 2016 жылғы 3 684,3 млрд. теңгеге дейінгі ауыл шаруашылығы өнімдерін өндіру көлемінің артқандығын көрсетеді (1 сурет).

1 сурет – Ауыл шаруашылығының жалпы өнім шығарылымы, млн. теңге [6].

Дегенмен, өндірістің өсуіне қарамастан, бүгінгі таңға дейін қажетті ауыл шаруашылық өнімдерінің жетіспеушілігі байқалады. Оның себебінен ішкі нарықта ауыл шаруашылық өнімдерінің импорты жоғарғы деңгейде. Экспорттық өнімді, оның ішінде ауыл шаруашылық өнімдері деңгейін арттыру үшін 2017 жылы «Ұлттық экспорттық стратегия» үкіметтік бағдарламасы қабылданды.

Жасалған талдау жұмыстарының нәтижесі көрсеткендей, мемлекеттік жоспарлау жүйесінде ауыл шаруашылығының дамуы барлық сатыларда көрініс табады.

Осылайша, «Қазақстан-2050» бірінші деңгейлі құжаттардың маңызды мақсаттарының бірі елдің ЖІӨ-де ауыл шаруашылығы өнімдерінің үлесін 2050 жылға дейін 5 есе арттыру болып табылады. 2020 жылға дейінгі ҚР Стратегиялық даму жоспарында төрт мақсат белгіленді. Біріншіден, бұл экономиканың шикізаттық емес секторларына, соның ішінде ауыл шаруашылық өнімді қайта өңдеуге отандық

және шетелдік инвестицияларды 2020 жылға қарай 30% арттыру. Екіншіден, бидайдың өнімділігін 1 гектарына 1,4 тоннаға дейін арттыру. Үшіншіден, аграрлық саланың экспорттық әлеуетін экспорттың жалпы көлемінде 8%-ға дейін жоғарылату. Төртіншіден, етті қайта өңдеу үлесін 27%, сүтті – 40%, жеміс-жидек үлесін 12%-ға дейін арттыру.

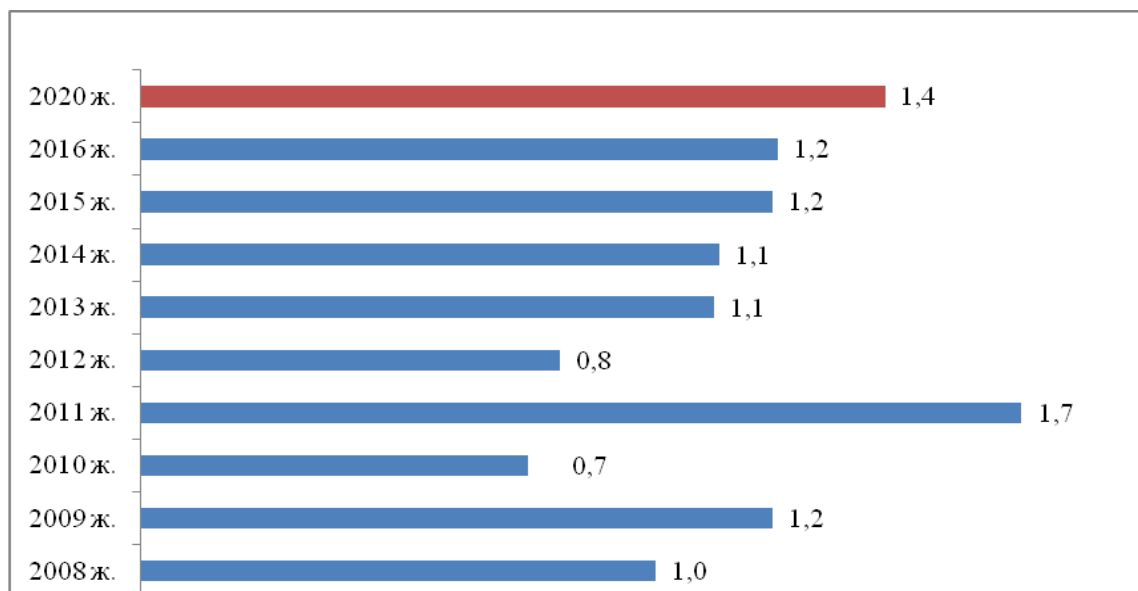
Статистикалық мәліметтерге сәйкес ауыл шаруашылығының ЖІӨ-дегі үлесі 2016 жылдың қорытындысы бойынша 7,8% құрап, алдыңғы жылмен салыстырғанда 3,8% төмендеді. Үлестің төмендеуіне 2016 жылы ауыл шаруашылық өнімдерді өндірудің 3 681 млрд. теңгеге дейін азаюы себеп болды. Елдің ЖІӨ-інде ауыл шаруашылығының жоспарланған 5 есе өсу үлесі «2050-Стратегиясына» сәйкес 2050 жылға дейін 40% құрауы мүмкіндігінде құжаттың 2012 жылдың соңында бекітілуі, негізгі жыл ретінде 2013 жыл қабылданғандығы ескерілді (1 кесте).

1 кесте – Ауыл шаруашылығы өнімдері шығарылымының негізгі көрсеткіштері [6].

	2008 ж.	2009 ж.	2010 ж.	2011 ж.	2012 ж.	2013 ж.	2014 ж.	2015 ж.	2016 ж.
ЖІӨ, млрд. теңге	16052,9	17007,6	21815,5	28243,0	31015,2	35999,0	39675,8	40884,1	46971,1
Ауыл шаруашылық өнімдерінің жалпы шығарылымы, млрд. теңге	1404,4	164,3	1822,1	2720,4	2393,6	2949,5	3143,6	3307,0	3684,4
ЖІӨ-де ауыл шаруашылық өнімдерінің шығарылым үлесі	8,7	9,6	8,3	9,6	7,7	8,1	7,9	8,1	7,8

Бидайдың өнімділігін 2020 жылға қарай гектарына 1,4 тоннаға дейін арттыру бойынша индикаторға қатысты статистикалық мәліметтерге сәйкес 2016 жылдың

қорытындысы бойынша бидайдың өнімділігі 1 гектарына 1,21 тоннаны құрады. Яғни 3 жылда бидайдың өнімділігі екі есе артуы керек (2 сурет).

2 сурет – Бидайдың өнімділігі, тонна гектарына

Сонымен бірге, 2 суреттегі мәліметтерге сәйкес талдау жүргізілген кезеңде 2020 жылға жоспарланған өнімділік мәні гектарына 107 тонна құраған 2011 жылғы көрсеткіштерден төмен. Келесі жылдары өнімділіктің күрт төмендеуі байқалады. Яғни жоғарыда келтірілген көрсеткіштер 2011 жылы ауыл шаруашылығының дамуы қарқынын дәлелдейді. Бұл ең алдымен, ауыл шаруашылығы өнімі үлесінің ЖІӨ-ден 9,6%-ға дейін өсуі, 2010 жылмен салыстырғанда жалпы өндірістің 50% өсуі. Осылайша, жоспарланған мәндерді бағдарламалық құжаттар шегінде сәйкестендіруге болады. Егер 2020 жылға қарай бидайдың өнімділігін 1,4 тоннаға және ауыл шаруа-

шылығы үлесін 2050 жылға қарай шамамен 40%-ға дейін арттыру болжамдалса, онда өнімділік мәні 1,7 тонна болса, ЖІӨ-де ауыл шаруашылығының үлесі 2020 жылға қарай 9,6% құрайды.

Ал 2050 жылға қарай, шамамен 30 жылдан кейін ЖІӨ-де ауыл шаруашылығы үлесі 40%-ға дейін артқан жағдайда өнімділік гектарына 7,08 тонна құрайды. Әрине, ауыл шаруашылығының жалпы шығарылымының өсуіне әсер ететін басқа да факторларды ескеру керек. Мұндағы бағдарламалық құжаттарда бидайдың өнімділігін арттыру бойынша индикаторлар қарастырылғандықтан, автор аталған индикаторларды байланыстырып және өзара

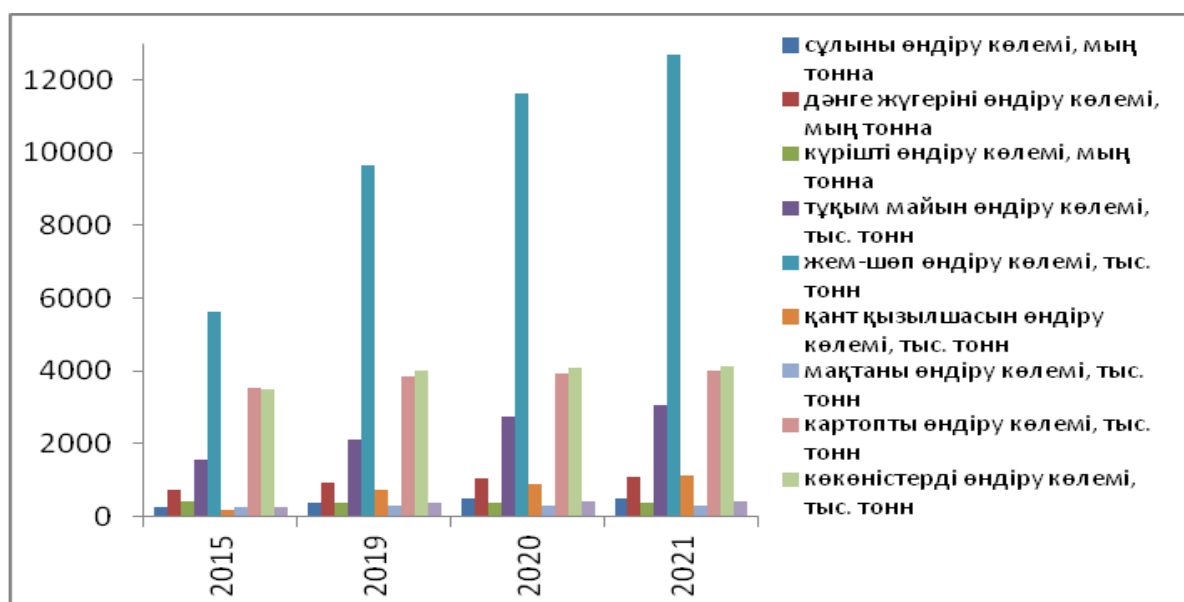
байланысты көрсететін, олардың даму қарқынын қарастыруға тырысты.

2020 жылға дейінгі Қазақстан дамуының Стратегиялық жоспары мен Ұлттық экспорттық стратегия секілді бағдарламалық және стратегиялық құжаттарда көрініс тапқан, аграрлық саланың экспорттық әлеуетін арттыру аса маңызды индикаторлардың бірі. Ұлттық экспорттық стратегия 2017 жылы қабылданып бекітілді және 2022 жылға қарай шикізаттық емес экспорт көлемін 1,5 есе арттыру үшін жағдай жасауға бағытталады [7].

МЖЖ-ның екінші деңгейлі құжаттарында, әсіресе 2018-2022 жылдарға арналған Қазақстан Республикасының әлеуметтік-экономикалық дамуы болжамында ауыл шаруашылығының жалпы қосымша құнын алдыңғы жылдан арттыру қарастырылып және 2018 жыл мен 2022 жылдар аралығында өсу қарқыны жыл сайын орта есеппен 5,9% құрайды. Сонымен бірге, 2022 жылға қарай бидай өнімділігін гектарына 1,3 тоннаға дейін арттыру көзделуде. Ал жоғарыда аталғандай, 2020 жылға дейінгі ҚР Стратегиялық даму жоспары шегінде 2020 жылға қарай өнімділікті 1,4 тоннаға дейін арттыру болжамдалады.

Яғни көрсеткіштер жыл сайын қайта қарастырылып, ҚР әлеуметтік-экономикалық даму болжамы шегінде өнімділіктің өсуі орын алды. Алайда, 2020 жылға дейінгі ҚР Стратегиялық даму жоспары құжатына сәйкес өзгерістер енгізілмеді. Соған орай, стратегиялық және бағдарламалық құжаттар шегінде барлық жоспарланған көрсеткіштерді бейімдеуге кеңес беріледі.

2017-2021 жылдарға Қазақстан Республикасының агроөнеркәсіптік кешені мемлекеттік бағдарламасында ауыл шаруашылығының жалпы өнімі (қызмет) көлемінің индексі 2021 жылға қарай 130% құрайтындығы қарастырылған. Мұнда 2019 жылы ауыл шаруашылығының жалпы өнім көлемінің нақты көлем индексі (НКИ) 118% болатындығы жоспарлануда. Сонымен қатар, жүйелі суландыруға бөлінген жер телімдерінде өндірілген ауыл шаруашылық өнімдерін 2021 жылға қарай 599 млрд. теңгеге дейін арттырудың көзделуі 2019 жылдың көрсеткіштерімен салыстырғанда 2,9 есе артық. Бағдарламада ауыл шаруашылық өнімдерінің бірқатар түрлерін өндіру көлемін арттыру белгіленген (3 сурет) [6].

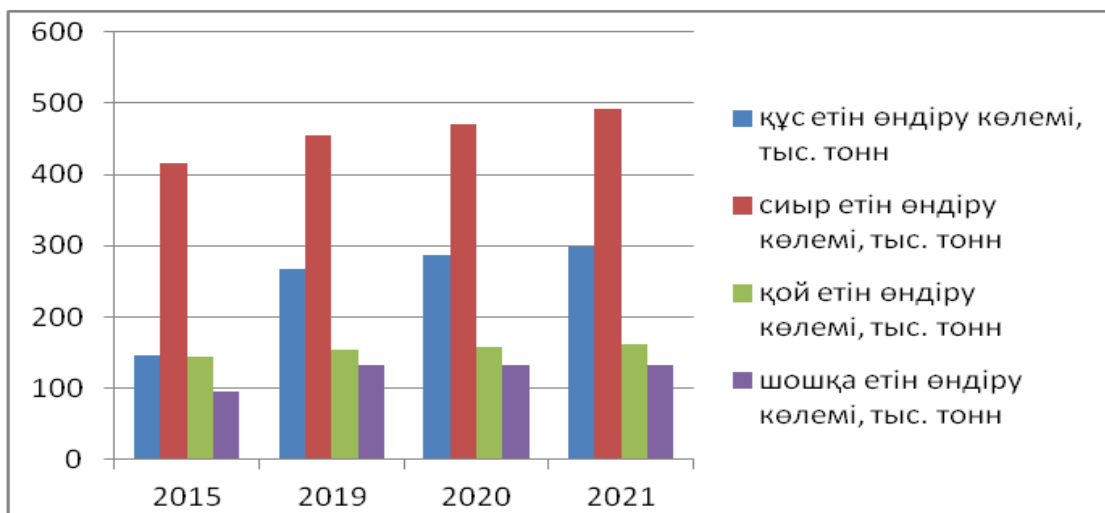

3 сурет – Өндіріс көлемінің жоспарланған өсімі

2021 жылға қарай егін шаруашылығы өнімін өндіру көлемін арттыру жоспарлануда, әсіресе бастапқы кезеңмен (2015 жыл) салыстырғанда жемшөп пен сұлы екі есе, жеміс-жидектер өндірісі – 18%, картоп – 13%, дәнді дақылдардың майлары – 96% және т.б. Сонымен қатар, төмендету де жоспарлануда, әсіресе күріш өндірісі 4% азай-

тылады. Арпа өндірісі – 49%, сүт – 9,3%, өсімдік майы – 74%, қант өндірісін 8 есе арттыру жоспарлануда.

Мал шаруашылығы өнімдері арасында 2021 жылға қарай сиыр еті – 18%, құс еті – екі есе, қой еті – 11%, шошқа еті – 40% мөлшерде өндіріс көлемін арттыру жоспарлануда (4 сурет).

4 сурет – Жоспарланған өндіріс көлемдері [қараңыз 6]

Тұжырымдар. Осылайша, АӨК даму бағдарламасы шегінде ауыл шаруашылығы өнімдерінің бірқатар түрлерін өндіру көлемін арттырудың қарастырылуы шығарылым көлемін өсіруге және ауыл шаруашылығы саласының ел экономикасына үлесін көбейтуге мүмкіндік береді. Тиімді сала ретінде ауыл шаруашылығының одан әрі даму үшін әлеуеті жеткілікті.

Мемлекеттік жоспарлау жүйесінің екінші деңгейлі құжаттарына, әсіресе мемлекеттік бағдарламаларға жүргізілген талдау жұмыстары көрсеткендей, «Нұрлы жол» мемлекеттік бағдарламасы шегінде де «ауыл шаруашылығында еңбек өнімділігін арттыру» ауыл шаруашылығы дамуының тікелей нәтижелерінің көрсеткіштері қарастырылды. Мұнда өсу 2019 жылға қарай 1300 мың теңге немесе 2016 жылмен салыстырғанда 90% шамасын құрайды.

Мемлекеттік жоспарлау жүйесінің үшінші деңгейлі құжаттарында ауыл шаруашылығы дамуының мәселелері көрініс табады. Ауыл шаруашылығының дамуы бойынша негізгі құзырлы орган Ауыл шаруашылығы министрлігі болғандықтан, ауыл шаруашылығы дамуының мәселелері Ауыл шаруашылығы министрлігінің 2017-2021 жылдарға арналған Стратегиялық жоспарында қарастырылды. Құжаттың негізгі мақсаты агроөнеркәсіптік кешеннің бәсекеге қабілеттілігін арттыру, су, орман шаруашылығы мен жануарлар әлемінің тұрақты дамуы, мемлекеттік саясатты тиімді қалыптастыру мен жүзеге асыру арқылы жер ресурстары туралы ақпараттың қолжетімділігін арттыру. Бұл құжатқа сәйкес АӨК саласында өндіріс тиімділігін

және ресурстармен қамтамасыз ету деңгейін арттыру, балық, орман мен жануарлар әлемі, табиғи-қорық қорлары объектілерінің ресурстарын сақтау, тиімді пайдалану және қайта өндіру, ресурспен қамтамасыз ету деңгейін арттыру қарастырылады [8]. Индикаторлардың бірі болып табылатын нақты өнім көлемі индексі 2021 жылға қарай 2015 жылдың көрсеткішіне қатысты 130%, егін шаруашылығы өнімдерін өндіру көлемінің өсуі 2015 ж. көрсеткішіне қатысты 33% құрауы жоспарлануда.

Аймақтың даму бағдарламасы шегінде «азық-түлік өнімдерін өндірудің негізгі капиталына нақты инвестициялар көлемінің индексі» индикаторы қарастырылды. Мұнда ең жоғарғы өсім 2014 жылмен салыстырғанда 2020 жылға қарай Қызылорда облысында – 14,2%, Жамбыл облысында – 10,4%, Алматы қаласында – 8%, Ақтөбеде – 7,8% көзделеді.

Агроөнеркәсіптік кешенінің негізгі сфералары тек салалық құрамымен, технологиялық ерекшеліктерімен, өндірілген өнімнің түрі және мәнімен ғана емес, сонымен бірге нарықтық параметрлерімен де айқындалады. Ауыл шаруашылық кешені нарықтың әр түрлі үлгілерінің үйлесімі мен өзара іс-қимылын білдіреді, соның нәтижесінде фирмалардың бәсекелестік бейімділігінің әр түрлі үлгілерін танытады [қараңыз 3].

Мемлекеттік жоспарлау жүйесінің стратегиялық және бағдарламалық құжаттарына жүргізілген талдау жұмыстары келесі қорытындыларды жасауға мүмкіндік берді: құжаттардың үш деңгейі шегінде ауыл шаруашылығын дамыту бойынша қарастырылатын бірқатар шаралар ауыл шаруа-

шылығы өнімдерінің жалпы шығарылымына әсер етіп және елдің ЖІӨ-іне үлесін арттырады. Сонымен бірге, талдау жүргізу үдерісінде қолданыстағы бағдарламалық құжаттарда жоспарланған мәндердің бірнеше сәйкессіздігі анықталғандықтан, барлық мәндерді бейімдеуге кеңес беріледі.

Әдебиеттер тізімі

1 Қазақстан Республикасы нормативтік-құқықтық актілерінің ақпараттық-құқықтық жүйесі //Қазақстан Республикасындағы мемлекеттік жоспарлау жүйесі туралы. Қазақстан Республикасы Президентінің 2009 жылғы 18 маусымдағы №827 Жарлығы [Электронды ресурс].-2009.-URL: <http://adilet.zan.kz/rus/docs/U090000827> (анықтама мерзімі: 18.06.2009.)

2 Қазақстан Республикасы нормативтік-құқықтық актілерінің ақпараттық-құқықтық жүйесі//«Ұлттық экспорттық стратегия» бағдарламасын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2017 жылғы 26 тамыздағы №511 Қаулысы. [Электронды ресурс]. – 2017. – URL: <http://adilet.zan.kz/rus/docs/P1700000511> (анықтама мерзімі : 26.08.2017).

3 Баранова Н.А. Ауыл шаруашылық мекемелерін дамыту стратегияларын қалыптастыру // «Аграрлық нарық проблемалары».- 2017.-N 4 . –Б.98-105.

4 Бобровин Ю.А. Научное обеспечение стратегии устойчивого развития АПК // Аграрная наука с.-х. производству Сибири, Монголии, Казахстана и Кыргызстана / РАСХН. Сиб. отделение.- 2005.- Т.1.- С.17-20.

5 Джусибалиева А.К., Мурсалова Х.Н. // Қазақстанның ұлттық экономика жүйесіндегі аграрлық секторы «Аграрлық нарық проблемалары».- 2017. N2.- Б. 45-52.

6 ҚР Ұлттық экономика министрлігі Статистика комитетінің деректері. <https://stat.gov.kz>

7 Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігінің 2017-2021 жылдарға арналған Стратегиялық жоспары // Ауыл ша-

руашылығы министрінің 2016 жылғы 30 желтоқсандағы №541бұйрығы.

8 Нәтижелерге бағдарланған мемлекеттік жоспарлау жүйесін жетілдіру тұжырымдамасы // Қазақстан Республикасы Президентінің 2013 ж. 28 тамыздағы №625 Жарлығы.

Әдебиеттер тізімі

1 Қазақстан Республикасы нормативтік-құқықтық актілерінің ақпараттық-құқықтық жүйесі //Қазақстан Республикасындағы мемлекеттік жоспарлау жүйесі туралы. Қазақстан Республикасы Президентінің 2009 жылғы 18 маусымдағы №827 Жарлығы [Электронды ресурс].-2009.-URL: <http://adilet.zan.kz/rus/docs/U090000827> (анықтама мерзімі:18.06.2009.)

2 Қазақстан Республикасы нормативтік-құқықтық актілерінің ақпараттық-құқықтық жүйесі//«Ұлттық жексорттық стратегия» бағдарламасын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2017 жылғы 26 тамыздағы №511 Қаулысы. [Электронды ресурс].-2017.-URL: <http://adilet.zan.kz/rus/docs/P1700000511> (анықтама мерзімі : 26.08.2017).

3 Baranova N.A. Auyll sharuashylyq mekemelerin damytu strategijalaryn qalyptastyru // «Agrarlyq naryq problemalary».-2017.-N 4 . – B.98-105.

4 Bobrovин Ju.A. Nauchnoe obespechenie strategii ustojchivogo razvitiya APK // Agrarnaja nauka s.-h. proizvodstvu Sibiri, Mongolii, Kazahstana i Kyrgyzstana / RASHN. Sib. otdelenie.- 2005.- T.1. - S. 17-20.

5 Dzhusibalieva A.K., Mursalova H.N. // Қазақстанның ұлттық жеконмика зhyjesindegi agrarlyq sektory «Agrarlyq naryq problemalary».- 2017. N2.- B. 45-52.

6 ҚР Ұлттық жеконмика министрлиги Statistika komitetiniң derekteri. <https://stat.gov.kz>

7 Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігінің 2017-2021 жылдарға арналған Стратегиялық жоспары // Ауыл шаруашылығы министрінің 2016 жылғы 30 желтоқсандағы №541бұйрығы.

8 Nәtizhelerge bardarlanfan memlekettik zhosparlau zhyjesin zhetildiru tзhyrymdamasy // Қазақстан Республикасы Президентінің 2013 жылғы 28 тамыздағы №625 Жарлығы.